

Manapság, amikor országosan nehéz helyzetben vagyunk és napi gondokkal küszködünk, kötelező olvasmányként kellene megjelölni *Anyám egy napja* című visszaemlékezését. Nem azért, hogy helyzetünkre találjunk benne vizsgáztatást, hiszen a miénknél jóval nagyobb anyagi nyomorúságról van ott szó: elsősorban azért, hogy ne keressünk, ne kereshessünk körülményeinkben felmentést arra, amit szellemi, lelki, erkölcsi téren elmulasztunk.

Közülünk többeknek nyitott ajtót ennek a háznak a harmadik emeletén s vezetett be szobájába, ahol véget nem érő, felejtethetetlen beszélgetések élvezői lehetünk, egy rendkívüli ember kitárulkozásának tanúiként. Nemcsak a 19. század nagy klasszikusainak kutatója volt: utolsó könyve az *Ómagyar Mária-siralomról* szólt. Nemcsak az irodalom, hanem maga a nyelv, mindenekelőtt a jelentés tan is érdekelt. Nem véletlenül: mindvégig megőrizte a világgal való kapcsolatának állandó elevenségét és élénkségét, s az életet nagy talánynak és rejtvényfejtésnek fogva fel, felfokozott izgalommal nyomozott a megfejtetlen kérdések után, nemcsak szólva az irodalomról, hanem azt felsőfokon művelve is.

Tíz éve mondta azt, hogy „A tudományban – és az élet más területén is – egykor egekig magasztalt nagyság(ok)ra néhány évvel haláluk után alig emlékszik valaki.” Az utóbbi évek bebizonyították ezt az igazságot. Annak az életműve azonban, aki soha nem kapott kitüntetést, s aki a nagydoktori vita előtti éjszaka halt meg, egyre gazdagodik. Szülőhelyén Martinkó András Közművelődési Egyesület működik, az iskola az ő nevét viseli, az Irodalomtudományi Intézet pedig, amely hagyatékát őrzi és gondozza, évente a Martinkó András-díjjal jutalmazza a legjobb 19. századi irodalomtörténeti tanulmány íróját. Az emlékéremnek, amelyet csak kevesen kaphatnak meg, nagy a szakmai értéke. Kinagyítva viszont, ezen a táblán, mától mindenki tulajdona: birtokbavételének egyetlen feltétele, hogy megálljunk előtte és emlékezzünk.

Beszámoló az MTA Textológiai Munkabizottságának üléséről (1997. február 10.)

Február 10-én tartotta ez évi első ülését a Textológiai Munkabizottság a Petőfi Irodalmi Múzeumban. Az ülésen tizennégy tag és egy meghívott vett részt. Bíró Ferenc, a Bizottság elnöke, az ülés elején néhány hozzá érkezett levél alapján állásfoglalást kért a jelenlevőktől. Orosz László a Katona kritikai kiadás IV. kötetén a kecskeméti kulturális bizottságtól kapott támogatás segítségével dolgozik. Kötetét készítve számtalan új adatra bukkant, így a szöveg kiadásával a tervezettnél lassabban halad; épp ezért a Bizottság támogatását kérte a határidő módosításához. Ismerve Orosz László munkájának megbízható színvonalát, lelkiismeretességét, valamint a kutatott anyag természetét, a Bizottság szakmailag egyértelműen indokoltan tartotta kérelmét és munkájának folytatását. Hasonlóan egyöntetűen támogatja mindenki a KLTE Régi Magyar Irodalmi Társzékének javaslatát, hogy a Csokonai kritikai kiadás hátralévő két prózai kötetének esetében sorozatszerkesztéssel Szuromi Lajost és Debreczeni Attilát közösen bízzák meg. Végül Penke Olga (Szeged) levélben benyújtott tervéről, Dugonics András *Etelka* című regényének kritikai kiadásban való megjelentetéséről szavazott igennel minden jelenlevő.

A tervezett első napirendi pont, a *Juhász Gyula Összes művei* című sorozat helyzetét összegző beszámoló elmaradt, mivel a téma referense, Lengyel András meg-

betegedett. Második napirendi pontként Kovács Ilona, az *Archivum Rákócianum* újonnan megbízott sorozatszerkesztője számolt be arról a nehéz helyzetről, amely Hopp Lajos halála után a Rákóczi-kutatás terén előállt. Először ismertette a már megjelent kiadványokat, a *Testament politique et moral / Erkölcsei és politikai végrendelet* (1984) és az *Aspirations / Fohászok* (1994) háromnyelvű köteteit. Majd részletesen kitért az *Emlékiratok* (1978) kétnyelvű kiadásának problémájára. Vas István fordítása mint írói teljesítmény értékelhető ugyan, azonban pontatlan szövege, a költői szabadság szélesen értelmezett alkalmazása a Rákóczi-filológiában számtalan problémát okoz mindmáig. Mindenképp új kiadásra lenne szükség, mely hűségesebben követi az eredetét. Ráadásul még e sok gondot jelentő kiadás sem hozzáférhető, az antikváriumokban is hiánycikk. Az új kiadást az is indokolja, hogy a jegyzetek szintén felfrissítésre szorulnának a bécsi levéltárból előkerült legújabb adatok alapján. Kovács Ilona vázolta a közeljövő terveit is: nyár eleji megjelenése remélhető a *Méditations / Elmélkedések* szintén többnyelvű kötetének, melyet a Balassi Kiadó fog kiadni. A *Vallomások* kötetét R. Várkonyi Ágnes rendezti sajtó alá, melynek elkészültét mind a szakma, mind a szélesebb olvasói közönség nagy érdeklődéssel várja. Hopp Lajos terve volt a Rákóczi-szabadságharc és -emigráció irodalmi törekvéseinek bemutatása sorozaton kívüli további kötetekben, valamint felvetődik annak kérdése is, hogy a kritikai kiadás eredményeit hasznosítva nem lenne-e érdemes az *Emlékiratok* újrafordított szövegét és a *Vallomásokat* népszerű kiadásban is megjelentetni. Kovács Ilona beszámolójához, a különböző kiadások tervének megvalósításához R. Várkonyi Ágnes fűzött néhány támogató szót, majd a *Vallomások* kötetének helyzetéről, a hátralévő munkákról és a remélhető közeli befejezésről beszélt. A Bizottság tagjai is helyeselték a tervezett kötetek megindítását, és jóváhagyólag elfogadták a beszámolót.

Az ülést Bíró Ferenc néhány fontosabb kérdés ismertetésével zárta. Örvendetesnek mondta azt a tervet, hogy Komlovszkiné Tódor Ildikó az év második felére, Bodnár György felkérése alapján összeállítaná az elmúlt negyven év kritikai kiadásainak bibliográfiáját, így ennek segítségével mérhetné fel a Bizottság a különböző sorozatok eredményeit és várható feladatait. Végül beszélt arról az ellentmondásos állapotról, mely a kritikai kiadások megjelentetését jellemzi. Az OTKA és az OKTK pályázatainak segítségével – még ha szűkös keretek közt is – a tudományos munka folytatása ugyan lehetséges, ám válságos a helyzet a kiadások terén. Az elkészült kötetek sorban várokoznak, mert a megjelentetésükre nincs pénzügyi fedezet. Ez nemcsak az olvasókat fosztja meg a művektől, hanem erkölcsileg igen rombolóan hat a sok éves munka eredményét letevő szakemberekre is. A kialakult helyzeten változtatni nemcsak szűken értelmezett szakmai feladat, hanem valóban mindenkit érintő nemzeti érdek.

Kelevéz Ágnes

Paul F. Gehl előadása az Irodalomtudományi Intézet Reneszánsz Osztályán (1997. március 19.)

Intézetünk Reneszánsz Osztálya az elmúlt évtizedekben sok neves külföldi kutatót kért fel, hogy tartson előadást a Klaniczay Tibor által alapított Nemzetközi Reneszánszkutató Központban (Centre de Recherches de la Renaissance). Ez az előadásorozat most is rendszeres keretek között folytatódik, s évente több vendégelőadót is fogadni tudunk.